

Broj: 03-02-900/2023
Sarajevo, 18.03.2026. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- Zastupnički dom -

- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedatelj

Poštovani,

Sukladno članku IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 178. i 179. Poslovnika Zastupničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 171. i 172. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), radi razmatranja i usvajanja, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 18.03.2026. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

Privitak:

- Prijedlog zakona na hrvatskom jeziku (CD)
- Tekst odredbi Zakona koje se mijenjaju i dopunjuju
- Izjava o usklađenosti
- Obrazac broj 1a
- Obrazac broj 2
- Obrazac IFP-NE
- Akt Odjela za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava Vijeća Evrope (na engleskom jeziku i neslužbeni prijevod na jedan od službenih jezika Bosne i Hercegovine)
- Obiteljski zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 – ispr. i 31/14)

**Co: Federalno ministarstvo pravde
gosp. Vedran Škobić, ministar**

Co. pred-ef

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, ožujak 2026. godine

Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 1.

U Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/05, 41/05 isp. i 31/14), članak 11. mijenja se i glasi:

„Članak 11.

Brak ne može sklopiti osoba koja je nesposobna za rasuđivanje i osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, osim ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice braka i slobodno izraziti suglasnost za brak, te ako je brak u njezinome interesu, što utvrđuje sud u izvanparničnom postupku za davanje dozvole za sklapanje braka.”.

Članak 2.

U članku 25. iza stavka (1) dodaje se novi stavak (2) koji glasi:

„(2) svjedok pri sklapanju braka ne može biti osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, osim ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice braka i slobodno izraziti suglasnost za sklapanje braka.“.

Članak 3.

U članku 45. stavak (4) mijenja se i glasi:

„(4) Bračni partner nije dužan podnijeti zahtjev za posredovanje ako je boravište drugog bračnog partnera nepoznato najmanje šest mjeseci i ako je bračnom partneru ograničena poslovna sposobnost u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice postupka posredovanja niti sudjelovati u postupku.”.

Članak 4.

Članak 57. mijenja se i glasi:

„Članak 57.

Materinstvo i očinstvo djeteta može priznati i malodobna osoba koja je navršila 16 godina, ako je sposobna shvatiti značenje izjave o priznanju, i osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a uz stručnu pomoć je u stanju shvatiti pravne posljedice izjave o priznanju.”.

Članak 5.

U članku 62. stavak (2) mijenja se i glasi:

„(2) Ako je majka mlađa od 14 godina, ili nije živa, ili je proglašena umrlom, ili joj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice priznanja,

ili joj je boravište nepoznato najmanje tri mjeseca, suglasnost na priznanje očinstva daje organ skrbništva.”.

Članak 6.

U članku 72. stavak (2) mijenja se i glasi:

„(2) Ako je dijete malodobno ili mu je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice utvrđivanja materinstva, odnosno očinstva, u njegovo ime tužbu radi utvrđivanja materinstva može podnijeti skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva, a tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti njegova majka ako ostvaruje roditeljsku skrb, odnosno njegov skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva.”.

Članak 7.

U članku 79. stavak (4) mijenja se i glasi:

„(4) U ime punoljetnog djeteta kojem je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja materinstva i očinstva, tužbu iz stavka (1) ovog članka podnijet će njegov skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva.”.

Članak 8.

U članku 80. stavak (5) mijenja se i glasi:

„(5) Ako je ženi poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja materinstva, tužbu radi osporavanja materinstva iz st. (2) i (4) ovog članka može podnijeti njezin skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva.”.

Članak 9.

U članku 82. stavak (2) mijenja se i glasi:

„(2) Ako je mužu poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja očinstva, tužbu radi osporavanja očinstva iz stavka (1) ovog članka može podnijeti njegov skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva.”.

Članak 10.

U članku 83. stavak (2) mijenja se i glasi:

„(2) Ako je majci poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja očinstva, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njezin skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva.”.

Članak 11.

U članku 97. stavak (1) točka b) mijenja se i glasi:
„b) kojoj je ograničena poslovna sposobnost,“.

Članak 12.

U članku 99. točka d) mijenja se i glasi:

„d) kome je ograničena poslovna sposobnost, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje posvojenja i pristanka na posvojenje;“.

Članak 13.

U članku 141. stavak (2) mijenja se i glasi:

„(2) O djetetu skrbi samo jedan roditelj ako je drugi roditelj umro, proglašen umrlim, spriječen skrbiti, nepoznatog boravišta, ako mu je oduzeta roditeljska skrb, ili mu je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje roditeljske skrbi.“.

Članak 14.

U članku 158. stavak (1) mijenja se i glasi:

„(1) Sud u izvanparničnom postupku može odlučiti da roditelji ostvaruju roditeljsku skrb i nakon punoljetstva djeteta kojemu je ograničena poslovna sposobnost, ukoliko su roditelji sposobni i pristanu na to.“.

Članak 15.

Članak 161. mijenja se i glasi:

„Članak 161.

Svrha skrbništva je zamjena roditeljske skrbi djetetu, odnosno osiguranje poštovanja ljudskih prava, temeljnih sloboda i dostojanstva punoljetnih osoba kojima je poslovna sposobnost ograničena, zaštita njihove osobnosti, prava i interesa na koje se odnosi ograničenje poslovne sposobnosti, kao i njihovo liječenje i osposobljavanje za samostalan život i rad.“.

Članak 16.

U članku 165. iza stavka (3) dodaju se novi st. (4), (5), (6) i (7) koji glase:

- „(4) Ako je roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb odredio u formi notarski obrađene isprave (anticipirana izjava), osobu od povjerenja za koju smatra da će se u slučaju njegove smrti najbolje skrbiti o djetetu, organ skrbništva će tu osobu imenovati za skrbnika, ako su ispunjeni ostali uvjeti za imenovanje skrbnika normirani ovim zakonom i ako to nije u suprotnosti sa najboljim interesom djeteta.
- (5) Ako je osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost, u vrijeme dok je bila poslovno sposobna, a najkasnije prije pokretanja postupka za ograničenje poslovne sposobnosti, odredila, u formi notarski obrađene isprave (anticipirana izjava), osobu od povjerenja za koju bi htjela da se imenuje za njenog skrbnika u slučaju buduće nesposobnosti, organ skrbništva će tu osobu imenovati za

- skrbnika, ako su ispunjeni ostali uvjeti za imenovanje skrbnika normirani ovim zakonom i ako to nije u suprotnosti sa najboljim interesom i dobrobiti ove osobe.
- (6) Registar anticipiranih izjava vodi Notarska komora Federacije Bosne i Hercegovine.
  - (7) Uputstvo o sadržaju i formi anticipiranih izjava propisuje federalni ministar pravde uz prethodno pribavljeno mišljenje federalnog ministra rada i socijalne politike u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.”.
- Dosadašnji stavak (4) postaje stavak (8).

Članak 17.

U članku 169. točka b) mijenja se i glasi:
„b) kojoj je ograničena poslovna sposobnost;“.

Članak 18.

Članak 175. mijenja se i glasi:

„Članak 175.

- (1) Skrbnik zastupa štíćenika u opsegu određenom odredbama članka 188. ovog zakona, odnosno u opsegu i dijelu u kojem je štíćeniku ograničena poslovna sposobnost.
- (2) U poslovima zastupanja skrbnik je dužan prihvatiti mišljenje i želje štíćenika koji je sposoban shvatiti o čemu se radi, osim ako je to u suprotnosti sa dobrobiti štíćenika.
- (3) Organ skrbništva zastupa štíćenika ako dužnost skrbnika vrši neposredno ili ako je ograničio ovlasti skrbnika i odlučio štíćenika sam zastupati.”

Članak 19.

Članak 176. mijenja se i glasi:

„Članak 176.

Ako je štíćeniku poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na raspolaganje i upravljanje imovinom, skrbnik samostalno obavlja poslove koji spadaju u redovito poslovanje i upravljanje imovinom, osim ako je odredbama ovog zakona ili rješenjem organa skrbništva određeno drukčije.”.

Članak 20.

Članak 178. mijenja se i glasi:

„Članak 178.

- (1) Skrbniku je potrebno prethodno odobrenje organa skrbništva za poduzimanje važnijih mjera koje se tiču osobe, osobnog stanja, zdravlja i imovine štíćenika čija je poslovna sposobnost ograničena u tom dijelu, osim ako je drukčije propisano ovim zakonom.
- (2) Prilikom poduzimanja važnijih mjera iz stavka (1) ovog članka, skrbnik će uzeti u obzir mišljenje štíćenika, ako je ovaj sposoban shvatiti o čemu se radi.

- (3) Ako je štíćeniku poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na raspolaganje i upravljanje imovinom, skrbnik ne može bez prethodnog odobrenja organa skrbništva poduzimati poslove koji prelaze okvire redovitog poslovanja ili upravljanja štíćenikovom imovinom.”.

Članak 21.

U članku 184. stavak (1) mijenja se i glasi:

- „(1) Organ skrbništva dužan je, bez odlaganja, razriješiti skrbnika dužnosti, ako utvrdi da je u vršenju dužnosti nemaran, da zlouporabljuje svoje ovlasti, da ugrožava interese štíćenika, da je nastupila neka okolnost zbog koje on ne bi mogao biti imenovan za skrbnika, odnosno ako je skrbnik sa štíćenikom zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju ili drugi ugovor kojim su utemeljena prava i obveze koji su nespojivi s dužnostima skrbnika, ili ako ocijeni da bi za štíćenika bilo korisnije da mu se imenuje drugi skrbnik.“.

Članak 22.

U članku 186. točka c) mijenja se i glasi:

- „c) čiji roditelji nisu stekli poslovnu sposobnost, ili im je ona ograničena u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje roditeljske skrbi i”.

Članak 23.

Članak 191. mijenja se i glasi:

„Članak 191.

Kada skrbništvo nad osobom prestane zbog nastupanja punoljetstva, a postoje razlozi za ograničenje njene poslovne sposobnosti iz članka 25. stavak (1) ovog zakona, skrbnik, uz prethodno odobrenje organa skrbništva, ili organ skrbništva neposredno, pokreće kod mjerodavnog suda postupak za ograničenje poslovne sposobnosti te osobe u cilju njezinog ponovnog stavljanja pod skrbništvo.“.

Članak 24.

Članak 192. mijenja se i glasi:

„Članak 192.

- (1) Punoljetnoj osobi koja se zbog svog psihofizičkog stanja nije sposobna sama brinuti o svojim pravima, interesima i potrebama ili koja neposredno ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih, sud će u izvanparničnom postupku ograničiti poslovnu sposobnost.
- (2) Poslovna sposobnost će se ograničiti u opsegu i dijelu u kojim sud utvrdi nesposobnost ili ugrožavanje iz stavka (1) ovog člana.
- (3) Rješenjem o ograničenju poslovne sposobnosti sud će odrediti poslove i radnje koje osoba nije sposobna samostalno poduzimati, a koji se odnose na njeno osobno stanje i imovinu.
- (4) Poslovi i radnje iz stavka (3) ovog članka koji se odnose na osobno stanje su davanje izjava ili poduzimanje radnji koje se odnose na sklapanje i prestanak braka, roditeljstvo, promjenu osobnog imena, zdravlje, mjesto prebivališta, odnosno boravišta, zapošljavanje i drugo, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

- (5) Poslovi i radnje iz stavka (3) ovog članka koji se odnose na imovinu su raspolaganje i upravljanje imovinom, plaćom ili drugim stalnim novčanim primanjima, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.
- (6) Rješenjem kojim se ograničava poslovna sposobnost u slučaju iz stavka (5) ovog članka odredit će se točan iznos plaće, odnosno stalnog novčanog primanja preko kojeg štićenik ne može samostalno raspolagati, te označiti imovinu i točan iznos, ako je to prikladno, kojom štićenik ne može samostalno raspolagati i upravljati, odnosno preko kojeg iznosa ne može samostalno raspolagati i upravljati.
- (7) Za poslove i radnje koje sud nije odredio u rješenju iz stavka (6) ovog članka osoba ima poslovnu sposobnost, pa ih može samostalno poduzimati.“.

Članak 25.

Članak 193. mijenja se i glasi:

„Članak 193.

- (1) Skrbnik osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost dužan je osigurati zaštitu interesa i dobrobiti ove osobe.
- (2) Organ skrbništva određuje dužnosti skrbnika rješenjem o imenovanju skrbnika, vodeći računa o opsegu ograničenja poslovne sposobnosti i dijelu, odnosno dijelovima u kojima je utvrđena nesposobnost štićenika.
- (3) Obvezni sastavni dio rješenja iz stavka (2) ovog članka je i plan skrbi o štićeniku, koji sadrži dužnosti organa skrbništva i skrbnika u organiziranju i sprovođenju zaštite, pomoći i potpore u ostvarivanju prava i interesa štićenika, kao i dužnosti organa skrbništva u nadzoru nad radom skrbnika i pružanju pomoći i potpore skrbniku u vršenju skrbničke dužnosti.“.

Članak 26.

Članak 194. mijenja se i glasi:

„Članak 194.

- (1) Skrbnik štićenika kojem je poslovna sposobnost ograničena dužan je, sukladno odluci o ograničenju poslovne sposobnosti, skrbiti se o njegovoj osobnosti, pravima, interesima, potrebama i dobrobiti te osigurati zaštitu njegovih interesa i dobrobiti.
- (2) Skrbnik je dužan osigurati da štićenik pravodobno dobije sve informacije o pitanjima koja ga se tiču, te je dužan, kad god je to moguće, poticati štićenika na samostalno donošenje odluka i pružati mu podršku u odlučivanju, kao i u sudjelovanju u životu zajednice, uzimajući u obzir stupanj njegove sposobnosti, odnosno njegovo psihofizičko stanje.
- (3) Pri pružanju potpore u donošenju odluka koje štićenik ne može samostalno donositi, kao i pri izboru drugih mjera zaštite, skrbnik će utvrditi mišljenje i želje štićenika, njegove sadašnje ili ranije izražene stavove te ih prihvatiti, osim ako je to u suprotnosti s dobrobiti štićenika.
- (4) U postupanju sa štićenikom skrbnik je dužan utvrditi potrebe štićenika u konkretnoj situaciji i pružiti oblik potpore koji najviše odgovara tim potrebama i koji će moći pružiti na najbolji način.
- (5) Kada štićenik ni pored pružene potpore ne može izraziti volju i želje, skrbnik je dužan, radi utvrđivanja najboljeg interesa štićenika, nastojati utvrditi što bi

štićenik htio u svakoj konkretnoj situaciji, odnosno interpretirati njegovu volju i želje.

- (6) Ako skrbnik ne prihvati mišljenje, želju i stavove štíćenika iz stavka (3) ovog članka, dužan je navesti razloge za to u svom izvješću o radu.“.

Članak 27.

Iza članka 194. dodaje se novi članak 194a. koji glasi:

„Članak 194a.

- (1) Skrbnik će nastojati da se otklone uzroci zbog kojih je štíćeniku ograničena poslovna sposobnost i da se on što prije osposobi za samostalan život, rad i u najvećoj mogućoj mjeri za samostalno donošenje odluka.
- (2) Skrbnik će, najmanje jednom godišnje, pribaviti mišljenje doktora medicine koji se brine o zdravlju štíćenika, a koje je utemeljeno na mišljenju doktora medicine odgovarajuće specijalnosti, u odnosu na razloge zbog kojih je poslovna sposobnost ograničena. Navedeno mišljenje skrbnik će dostaviti organu skrbništva kao sastavni dio svog izvješća o radu.
- (3) Organ skrbništva će najkasnije 90 dana prije isteka vremena na koje je punoljetnoj osobi ograničena poslovna sposobnost, preispitati potrebu i način zaštite štíćenika i o tome sačiniti izvješće koji će bez odlaganja dostaviti sudu koji je donio rješenje kojim je poslovna sposobnost ograničena.“.

Članak 28.

Članak 195. mijenja se i glasi:

„Članak 195.

- (1) Sud pred kojim je pokrenut postupak da se nekoj osobi ograniči poslovna sposobnost dužan je o tome odmah izvijestiti organ skrbništva koji će, ako je potrebno, toj osobi imenovati privremenog skrbnika, osim ako je ta osoba ovlastila punomoćnika.
- (2) Pri imenovanju privremenog skrbnika organ skrbništva uzet će u obzir mišljenje osobe prema kojoj se vodi postupak iz stavka (1) ovog članka, ako je sposobna shvatiti o čemu se radi.
- (3) Dužnosti i ovlasti privremenog skrbnika iz stavka (1) ovog članka odredit će organ skrbništva, uzimajući u obzir činjenice navedene u prijedlogu za ograničenje poslovne sposobnosti i postojanje potrebe za osiguranjem zaštite zdravlja ili imovine ove osobe tijekom postupka.
- (4) Organ skrbništva će, u pravilu, ograničiti dužnosti i ovlasti privremenog skrbnika na zastupanje u postupku radi ograničenja poslovne sposobnosti i poduzimanje žurnih mjera koje su nužne za zaštitu osobe i zdravlja te osiguranje imovine osobe prema kojoj se vodi postupak.
- (5) Dužnost privremenog skrbnika prestaje kada se imenuje stalni skrbnik ili kada rješenje o vraćanju poslovne sposobnosti postane pravomoćno.“.

Članak 29.

Iza članka 195. dodaju se novi čl. 195a. i 195b. koji glase:

„Članak 195a.

Žalba na rješenje o imenovanju privremenog skrbnika šticeniku ne odlaže njegovo izvršenje.

Članak 195b.

Pravomoćno rješenje o ograničenju poslovne sposobnosti sud je dužan bez odlaganja dostaviti mjerodavnom organu skrbništva, koji će u roku od 30 dana od dana primitka rješenja, osobu kojoj je ograničena poslovna sposobnost staviti pod skrbništvo.“.

Članak 30.

U članku 196. stavak (1) mijenja se i glasi:

„(1) Skrbništvo nad osobama kojima je ograničena poslovna sposobnost prestaje kada im se odlukom suda donesenom u izvanparničnom postupku potpuno vrati poslovna sposobnost.“.

Članak 31.

Članak 259. mijenja se i glasi:

„Članak 259.

U ime bračnog partnera čija poslovna sposobnost je ograničena u dijelu koji se odnosi na upravljanje i raspolaganje imovinom, bračni ugovor može sklopiti njegov skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva.“.

Članak 32.

U članku 270. stavak (1) riječ „oduzeta“ zamjenjuje se riječju „ograničena“.

U stavku (2) riječ „oduzimanja“ zamjenjuje se riječju „ograničenja“.

Članak 33.

Iza članka 324. podnaslov „2. Postupak za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti“ i čl. 325. do 339. brišu se.

Članak 34.

U članku 344. stavak (1) mijenja se i glasi:

„(1) Postupak za davanje dozvole za sklapanje braka osobi kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se tiče osobnih stanja pokreće se na prijedlog ove osobe.“.

Članak 35.

Članak 354. mijenja se i glasi:

„Članak 354.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljske skrbi shodno se primjenjuju pravila izvanparničnog postupka o ograničenju i vraćanju poslovne sposobnosti.“.

Članak 36.

U članku 383. iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) koji glasi:

„(3) Novčanom kaznom od 500,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj skrbnik koji ne postupa sukladno odredbama članka 26. ovog zakona.“.

Dosadašnji stavak (3) postaje stavak (4).

Članak 37.

Iza članka 384. dodaje se novi članak 384a. koji glasi:

„Članak 384a.

Postupci radi imenovanja skrbnika pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona dovršit će se prema odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.“.

Članak 38.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“, a primjenjivat će se od 01.01.2027. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA OBITELJSKOG ZAKONA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I. – USTAVNI TEMELJ

Ustavnopravni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama članka IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, prema odredbama članka IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije BiH, Parlament Federacije BiH nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcije federalne vlasti, iz čega proizlazi da navedena odredba predstavlja ustavnopravni temelj za njegovo donošenje.

II. – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu (u daljnjem tekstu: Europski sud) u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, ap. br. 3427/13 od 03. studenog 2015. godine, donio je presudu kojom je utvrdio povredu prava aplikanata iz članka 5. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te je naložio izvršenje kako individualnih tako i generalnih mjera po presudi tog Suda, a radi sprječavanja daljnjeg kršenja istog prava u budućnosti. Aplikaciju su podnijele osobe koje su stavljene pod skrbništvo zbog medicinski utvrđenog trajnog psihijatrijskog oboljenja, a zatim smještene u ustanovu za socijalno zbrinjavanje na temelju rješenja centra za socijalni rad. Aplikanti su ranije dobili odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud BiH),

kojima je utvrđena povreda članka II/3. d) Ustava Bosne i Hercegovine (pravo na slobodu i sigurnost osobe) i članka 5. stavak 1.e i stavak 4. Europske konvencije (zakonito lišenje slobode osoba da bi se spriječilo pritvaranje mentalno oboljelih osoba i pravo na žalbu sudu kako bi sud u kratkom roku razmotrio zakonitost lišavanja slobode), a u svezi s njihovim zadržavanjem u JU Zavod za zaštitu mentalno invalidnih lica — Drin u Fojnici. Osim navedenih aplikanata, Ustavni sud BiH je donio više odluka po podnesenim apelacijama osoba s duševnim smetnjama smještenih u ustanove socijalne zaštite, a u kojima utvrđuju iste povrede Ustava BiH i Europske konvencije. U pogledu individualnih mjera, Europski sud je predmetnom presudom naložio da je tužena država Bosna i Hercegovina dužna otpustiti aplikante Zuhru Hadžimejlić i Marcela Crepulju iz JU Zavod za zaštitu mentalno invalidnih lica — Drin, a za aplikanta Esada Busovaču pokrenuti izvanparnični postupak pred nadležnim sudom radi preispitivanja potrebe za njegovim daljnjim zadržavanjem, te osigurati da nadležni sud ispita potrebu nastavka njegovog smještaja bez daljnjeg odgađanja. Aplikantima je dosuđena i pravična naknada zbog nezakonitog pritvaranja. U pogledu generalnih mjera, obzirom na metode u radu koje je usvojio Komitet Vijeća Europe, tužena strana je obvezna u roku od 6 mjeseci od dana kada presuda postane konačna, provesti ili predložiti mjere kojima je cilj i koje mogu otkloniti povrede u pogledu potencijalnih aplikanata, dakle osoba u istom pravnom položaju kao aplikanti u ovom predmetu, te u istom roku o poduzetim mjerama ili onima koje se namjeravaju poduzeti izvijestiti Komitet ministara Vijeća Europe.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, Federalno ministarstvo pravde je pristupilo ciljanim izmjenama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine s ciljem implementacije načela na koje je ukazao Europski sud u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, ap. br. 3427/13 od 03. studenog 2015. godine i isti usuglasio sa Zakonom o vanparničnom postupku.

Prilikom izrade ovog zakona obavljene su konzultacije sa Odjelom Vijeća Europe za izvršenje presuda Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu. Zaključeno je da se sa predloženim izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine postiže provedba presude u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine u dijelu koji se odnosi na nadležnosti Federalnog ministarstva pravde kao obrađivača Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Zakona o vanparničnom postupku.

Nacrt zakona usvojio je Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH na 5. redovitoj sjednici održanoj dana 27.09.2023. godine, a Dom naroda Parlamenta Federacije BiH na 4. redovitoj sjednici održanoj dana 05.10.2023. godine. Zaključcima oba doma Parlamenta Federacije BiH konstatirano je da navedeni nacrti zakona mogu poslužiti kao temelj za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona Federacije BiH, odnosno Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku. Istovremeno je Federalno ministarstvo pravde zaduženo da organizira i provede javnu raspravu.

Federalni ministar pravde, sukladno zaključcima oba doma Parlamenta Federacije BiH otvorio je javnu raspravu o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona Federacije BiH, kao i Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku, te je pozvana zainteresirana javnost da pruži svoj doprinos u stvaranju što kvalitetnijeg zakonskog rješenja.

U ostavljenom vremenskom razdoblju u procesu javne rasprave na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona Federacije BiH pristigli su komentari/ očitovanja i to: komentari prof.dr.sc.emerita Suzane Bubić, zajedničke primjedbe i komentari prof.dr.sc. Maje Čolaković i v.prof.dr.sc. Ramajane Demirović.

Sve pristigle komentare, sugestije i prijedloge, prvenstveno u cilju implementacije presude Hadžimejlić i drugi, kao i druge sugestije koje unaprijeđuju zakonski okvir i izvan obveza koje proističu iz implementacije navedene presude, razmotrila je radna grupa Federalnog ministarstva pravde pod monitoringom Vijeća Europe. Veliki doprinos u izradi Nacrta zakona dala je dr.sc. Dženana Radončić, konzultantica Vijeća Evrope.

Dr. Suzana Bubić, profesorica emerita dala je konkretne prijedloge, komentare i primjedbe koje su u najvećem dijelu u cijelosti prihvaćene i ugrađene u tekst Nacrta zakona.

Profesorice Čolaković i Demirović se pozivaju na usporednu praksu i rješenja između ostalog, referirajući se na Odluku i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-3941/2015 i dr. od 18. travnja 2023. godine kojim je oglašena neustavnom i ukinuta odredba kojom se isključuje mogućnost potpunog lišenja poslovne sposobnosti osoba sa duševnim i drugim smetnjama. S obzirom na odluku u presudi Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, koja ukazuje na nužnost promjene paradigme i razumijevanja invaliditeta u kontekstu ljudskih prava, ova odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske nije referentna za Nacrt zakona.

Također, u procesu izrade Nacrta zakona pribavljena su mišljenja Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i Federalnog ministarstva zdravstva.

Federalno ministarstvo rada i socijalne politike je dalo određene primjedbe i sugestije u pravcu interveniranja u važeće odredbe Obiteljskog zakona, posebno izmjene članka 192. u smislu jasnijeg i preciznijeg definiranja pojma „psihofizičko stanje osobe“, odnosno tko su osobe koje su obuhvaćene ovom odredbom. Također, određene primjedbe date su na važeći članak 325. i 326. Primjedbe i sugestije ovog ministarstva su na odgovarajući način prihvaćene ili su brisane odredbe koje se odnose na nadležnost suda u izvanparničnom postupku.

Federalno ministarstvo zdravstva je predložilo određene intervencije u članku 192. stavak (1) na način da se punoljetnoj osobi koja zbog svog psihofizičkog stanja nije sposobna sama brinuti se o svojim pravima i interesima ili ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih, sud će ograničiti poslovnu sposobnost. Primjedba je prihvaćena i ugrađena u članak 24. Primjedbe na čl. 325. i 326. u pravcu da se umjesto izraza „vraćanje poslovne sposobnosti“ koristi izraz „preispitivanje poslovne sposobnosti“ su bespredmetne jer je člankom 34. Nacrta predviđeno brisanje određenih odredbi uključujući i odredbe čl. 325. i 326. iz razloga što je postupak za ograničavanje i vraćanje poslovne sposobnosti obuhvaćen Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Iako je referentni okvir za izmjene i dopune Obiteljskog zakona Federacije BiH presuda Hadžimejlić i drugi protiv BiH, predložene izmjene i dopune Obiteljskog

zakona Federacije BiH su obuhvatile i širi opseg izmjena i dopuna i izvan obveza koje proističu iz implementacije presude Hadžimejlić i drugi kako bi se zakonski okvir unaprijedio. Predložene izmjene i dopune Obiteljskog zakona Federacije BiH idu u pravcu njihove usklađenosti sa međunarodnim standardima u oblasti pravne zaštite osoba sa umanjnim sposobnostima. Posebno su uzete u obzir Konvencija o pravima osoba sa invaliditetom ili umanjnim sposobnostima, preporuke Komesara Vijeća Europe za ljudska prava, koje se odnose na otklanjanje nedostatka postojećih sustava i procedura skrbništva, kojima će se osobama sa invaliditetom dati jednake mogućnosti da oblikuju vlastite odluke i život.

Također, u pismu koje je ispred Vijeća Europe Federalnom ministarstvu pravde dostavio šef odjeljenja Clare Brown, pohvaljeni su i visoko cijenjeni napori Federalnog ministarstva pravde, koje je aktivno radilo na pripremi izmjena i dopuna Obiteljskog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, u bliskoj suradnji sa Vijećem Europe, što je konačno dovelo do realizacije provedbe presude Hadžimejlić i drugi, s obzirom na gotovo desetogodišnje kašnjenje. Istaknuto je da je posebno važno što se u cilju implementacije ove presude uvode ključne zaštitne mjere za smještaj određenih osoba u ustanove socijalne zaštite - bilo zbog ograničene poslovne sposobnosti ili protiv njihove volje, prema predloženim rješenjima sada se vrši samo na temelju sudske odluke, kako to zahtijeva Europski sud za ljudska prava.

III. - USKLAĐENOST PROPISA S EUROPSKOM PRAVNOM STEČEVINOM

Prilikom izrade ovog zakona, Federalno ministarstvo pravde je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Europske Unije („Službene novine Federacije BiH“, br. 26/20 i 76/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Europske Unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 98/16) i u tom smislu je izvršilo analizu europske pravne stečevine. Nakon detaljne i sveobuhvatne analize, zaključeno je da ne postoje primarni niti sekundarni izvori europskog prava koji reguliraju predmetnu materiju. Ovo naročito ako se ima u vidu da se vrši intervencija u navedeni Zakon ponajviše u dijelu koji je tretiran presudom Europskog suda, te da se Zakon usuglašava sa Europskom konvencijom. Imajući u vidu naprijed navedeno, obrađivač navedenog Zakona nije u mogućnosti dostaviti tablicu usklađenosti.

IV. - OBRAZLOŽENJE POJEDINIH PRAVNIH RJEŠENJA

Člankom 1. predviđa se izmjena članka 11. tako što se propisuje da brak ne može sklopiti osoba koja je nesposobna za rasuđivanje i osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ostavlja se mogućnost da brak može sklopiti osoba ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice braka i slobodno izraziti suglasnost za brak, te ako je brak u njenom interesu što utvrđuje sud u izvanparničnom postupku za davanje dozvole za sklapanje braka.

Člankom 2. u članku 25. dodaje se novi stavak (2) koji predviđa da svjedok pri sklapanju braka ne može biti osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, osim ako je sposobna shvatiti značenje i posljedice braka i slobodno izraziti suglasnost za sklapanje braka.

Člankom 3. u članku 45. koji se odnosi na posredovanje prije pokretanja postupka za razvod braka mijenja se stavak (4) na način da bračni partner nije dužan podnijeti

zahtjev za posredovanje ako je boravište drugog bračnog partnera nepoznato najmanje 6 mjeseci i ako je bračnom partneru ograničena poslovna sposobnost u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice postupka posredovanja ni sudjelovati u postupku.

U članku 4. članak 57. mijenja se na način tako da i malodobna osoba koja je navršila 16 godina može priznati materinstvo i očinstvo ako je sposobna shvatiti značenje izjave o priznanju. Također, materinstvo i očinstvo djeteta može priznati i osoba kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a uz stručnu pomoć je u stanju shvatiti pravne posljedice izjave o priznanju.

Člankom 5. u članku 62. stavak (2) mijenja se na način da propisuje da ako je majka mlađa od 14. godina ili koja nije živa ili je proglašena umrlom ili joj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje i pravne posljedice priznanja ili joj je boravište nepoznato najmanje 3 mjeseca, suglasnost za priznanje očinstva daje organ skrbništva.

Člankom 6. u članku 72. stavak (2) se mijenja na način kojim se propisuje da u ime malodobnog djeteta kojem je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice utvrđivanja materinstva, odnosno očinstva, u njegovo ime tužbu radi utvrđivanja materinstva može podnijeti skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva, a tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti njegova majka ako ostvaruje roditeljsku skrb, odnosno njegov skrbnik, uz suglasnost organa skrbništva.

Člankom 7. u članku 79. stavak (4) mijenja se tako što propisuje da u ime punoljetnog djeteta kojem je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja materinstva i očinstva, tužbu će podnijeti njegov skrbnik, uz odobrenje organa skrbništva.

Člankom 8. predviđa se izmjena stavka (5) u članku 80. na način da za ženu kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja materinstva, tužbu radi osporavanja materinstva može podnijeti njezin skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva.

Člankom 9. u članku 82. mijenja se stavak (2) i predviđa se da ako je mužu poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja očinstva, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njegov skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva.

U članku 10. članak 83. stavak (2) mijenja se na način što se propisuje da ako je majci poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na osobna stanja, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti pravne posljedice osporavanja očinstva, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njezin skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva.

Člankom 11. u članku 97. stavak (1) točka b) mijenja se na način da posvojiti ne može osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost.

Člankom 12. u članku 99. točka d) mijenja se na način, da za posvojenje nije potreban pristanak roditelja posvojčeta, kome je ograničena poslovna sposobnost, a ni uz stručnu pomoć nije u stanju shvatiti značenje posvojenja ili pristanka na posvojenje.

Prema članku 13. u članku 141. stavak (2) mijenja se tako što se propisuje da se o djetetu skrbi samo jedan roditelj ako je drugi roditelj umro, proglašen umrlim, spriječen da se skrbi, nepoznatog boravišta, ako mu je oduzeta roditeljska skrb ili mu je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje roditeljske skrbi.

Prema članku 14. u članku 151. stavak (1) mijenja se na način da se daje ovlast sudu u izvanparničnom postupku da može odlučiti da roditelji ostvaruju roditeljsku skrb i nakon punoljetstva djeteta kojem je ograničena poslovna sposobnost, ukoliko su roditelji sposobni i pristanu na to.

Prema članku 15. u dijelu koji se odnosi na skrbništvo članak 161. mijenja se i preciznije regulira pitanje svrhe skrbništva. Propisuje se da je svrha skrbništva zamjena roditeljske skrbi djetetu, odnosno osiguranje poštovanja ljudskih prava, temeljnih sloboda i dostojanstva punoljetnih osoba kojima je poslovna sposobnost ograničena, zaštita njihove osobnosti, prava i interesa na koje se odnosi ograničenje poslovne sposobnosti, kao i njihovo liječenje i osposobljavanje za samostalan život i rad.

Člankom 16. u članku 165. iza stavka (3) dodaju se novi st. (4.) do (7). koji detaljnije reguliraju pitanje skrbništva u najboljem interesu djeteta. Novim stavkom (4) propisuje se da ako je roditelj koji ostvaruje roditeljsku skrb odredio osobu od povjerenja za koju smatra da će se u slučaju njegove smrti najbolje skrbiti o djetetu, u formi notarski obrađene isprave (anticipirana izjava) organ skrbništva će tu osobu imenovati za skrbnika ako je to u najboljem interesu djeteta.

Novi stavak (5) propisuje da ako je osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost u vrijeme dok je bila poslovno sposobna, a najkasnije prije pokretanja postupka za ograničavanje poslovne sposobnosti, odredila u formi anticipirane izjave osobu od povjerenja za koju bi htjela da se imenuje za njenog skrbnika u slučaju buduće nesposobnosti, organ skrbništva će tu osobu imenovati za skrbnika ako su ispunjeni ostali zakonski uvjeti.

Stavkom (6) propisano je da registar anticipiranih izjava vodi Notarska komora Federacije Bosne i Hercegovine.

Stavkom (7) ovlašćuje se federalni ministar pravde da uz prethodno pribavljeno mišljenje federalnog ministra rada i socijalne politike donese uputstvo o sadržaju i formi anticipiranih izjava, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Člankom 17. u članku 169. točka b) mijenja se na način da se vrši terminološko usklađivanje sa ostalim odredbama tako da skrbnik ne može biti osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost.

Člankom 18. mijenja se članak 175. na način da se detaljnije reguliraju pitanja koja se odnose na poslove zastupanja skrbnika koji zastupa šticećenika kojem je ograničena poslovna sposobnost. Sukladno ovom članku skrbnik zastupa šticećenika u opsegu određenom odredbama članka 188. važećeg zakona, odnosno u opsegu i dijelu u kojem je šticećeniku ograničena poslovna sposobnost. U poslovima zastupanja skrbnik

je dužan prihvatiti mišljenje i želje štićenika, koji je sposoban shvatiti o čemu se radi, osim ako je to u suprotnosti sa dobrobiti štićenika. Organ skrbništva zastupa štićenika ako dužnost skrbnika vrši neposredno ili ako je ograničio ovlasti skrbnika i odlučio štićenika sam zastupati.

Člankom 19. mijenja se članak 176. tako da ako je štićeniku poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na raspolaganje i upravljanje imovinom, skrbnik samostalno obavlja poslove koji spadaju u redovito poslovanje i upravljanje imovinom, izuzev ako je odredbama ovog zakona ili rješenjem organa skrbništva drukčije određeno.

Člankom 20. članak 178. mijenja se na način da se u novom stavku (1) propisuje da je skrbniku potrebno prethodno odobrenje organa skrbništva za poduzimanje važnijih mjera koje se tiču osobe, osobnog stanja, zdravlja i imovine štićenika čija je poslovna sposobnost ograničena u tom dijelu, osim ako je drukčije propisano zakonom.

Stavkom (2) predviđeno je poduzimanje važnijih mjera iz stavka (1) tako da će skrbnik uzeti u obzir mišljenje štićenika ako je sposoban shvatiti o čemu se radi.

Stavkom (3) propisuje se da skrbnik ne može bez prethodnog odobrenja organa skrbništva poduzimati poslove koji prelaze okvire redovitog poslovanja ili upravljanja štićenikovom imovinom, ako je štićeniku poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se odnosi na raspolaganje i upravljanje imovinom.

Člankom 21. u članku 184. stavak (1) mijenja se na način da se preciznije regulira pitanje razrješenja skrbnika dužnosti. Organ skrbništva bez odlaganja će razriješiti skrbnika dužnosti, ako utvrdi da je u vršenju dužnosti nemaran, da zloupotrebljava svoje ovlasti, da ugrožava interese štićenika, da je nastupila neka okolnost zbog koje on ne bi mogao biti imenovan za skrbnika, ako je skrbnik sa štićenikom zaključio ugovor o doživotnom izdržavanju ili drugi ugovor kojim su utemeljena prava i obveze koji su nespojivi s dužnostima skrbnika ili ako ocijeni da bi za štićenika bilo korisnije da mu se imenuje drugi skrbnik.

Člankom 22. u članku 186. točka c) mijenja se na način da će se pod skrbništvo staviti malodobna osoba čiji roditelji nisu stekli poslovnu sposobnost ili im je ona ograničena u dijelu koji se odnosi na ostvarivanje roditeljske skrbi.

Člankom 23. članak 191. mijenja se tako što se propisuje da kada skrbništvo nad osobom prestane zbog nastupanja punoljetstva, a postoje razlozi za ograničenje njene poslovne sposobnosti (članak 25. stavak (1) ovog zakona) skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva ili organ skrbništva neposredno pokreće kod nadležnog suda postupak za ograničenje poslovne sposobnosti te osobe u cilju njenog ponovnog stavljanja pod skrbništvo.

Člankom 24. mijenja se važeća odredba članka 192. Stavkom (1) propisuje se da punoljetnoj osobi koja se zbog svog psihofizičkog stanja nije sposobna sama brinuti o svojim pravima, interesima i potrebama ili koja neposredno ugrožava svoja prava i interese i prava i interese drugih, sud će u izvanparničnom postupku ograničiti poslovnu sposobnost.

Stavkom (2) propisano je da će se poslovna sposobnost ograničiti u opsegu i dijelu u kojim sud utvrdi nesposobnost ili ugrožavanje iz stavka (1).

Stavkom (3) propisuje se da će sud rješenjem o ograničenju poslovne sposobnosti odrediti poslove i radnje koje osoba nije sposobna samostalno poduzimati, a koji se odnose na njeno osobno stanje i imovinu.

Stavkom (4) propisuje se da su poslovi i radnje koje će sud rješenjem odrediti odnose se na davanje izjava ili poduzimanje radnji koje se odnose na sklapanje braka i prestanak braka, roditeljstvo, promjenu osobnog imena, zdravlje, mjesto prebivališta, odnosno boravišta, zapošljavanje i drugo, osim ako Obiteljskim zakonom nije drukčije određeno.

Stavkom (5) precizirani su poslovi i radnje koji se odnose na imovinu, a to su: raspolaganje i upravljanje imovinom, plaćom ili drugim stalnim novčanim primanjima, osim ako Obiteljskim zakonom nije drukčije određeno.

Stavkom (6) propisuje se da će se rješenjem kojim se ograničava poslovna sposobnost koji se odnose na imovinu, plaću ili druga stalna novčana primanja odrediti točan iznos plaće, odnosno stalnog novčanog primanja preko kojeg štićenik ne može samostalno raspolagati, te označiti imovinu i točan iznos, ako je to prikladno, kojom štićenik ne može samostalno raspolagati i upravljati, odnosno preko kojeg iznosa ne može samostalno raspolagati i upravljati.

Stavkom (7) propisano je da za poslove i radnje koje sud nije odredio u rješenju iz stavka (6) ovog članka, osoba ima poslovnu sposobnost pa ih može samostalno poduzimati.

Člankom 25. mijenja se članak 193. Stavkom (1) propisuje se da skrbnik osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost dužan je osigurati zaštitu interesa i dobrobiti te osobe.

Stavkom (2) propisuje se da organ skrbništva određuje dužnosti skrbnika rješenjem o imenovanju skrbnika, vodeći računa o opsegu ograničenja poslovne sposobnosti i dijelu, odnosno dijelovima u kojima je utvrđena nesposobnost štićenika.

Stavkom (3) propisano je da je obvezni dio rješenja o imenovanju skrbnika i plan skrbi o štićeniku koji sadrži dužnosti organa skrbništva i skrbnika u organiziranju i sprovođenju zaštite, pomoći i potpore u ostvarivanju prava i interesa štićenika, kao i dužnosti organa skrbništva u nadzoru nad radom skrbnika i pružanju pomoći i potpore skrbniku u vršenju skrbničke dužnosti.

Člankom 26. mijenja se članak 194. Stavkom (1) propisuje se da skrbnik štićenika kojemu je poslovna sposobnost ograničena dužan sukladno odluci o ograničenju poslovne sposobnosti skrbiti se o njegovoj osobnosti, pravima, interesima, potrebama i dobrobiti.

Stavkom (2) propisuje se da je skrbnik dužan osigurati da štićenik pravovremeno dobije sve informacije o pitanjima koja ga se tiču, te poticati štićenika na samostalno donošenje odluka i pružati mu potporu u odlučivanju i sudjelovanju u životu zajednice uzimajući u obzir stupanj njegove sposobnosti, odnosno njegovo psihofizičko stanje.

Stavkom (3) propisano je da pri pružanju potpore u donošenju odluka koje štićenik ne može samostalno donositi, kao i pri izboru drugih mjera zaštite, skrbnik će utvrditi mišljenje i želje štićenika, njegove sadašnje ili ranije izražene stavove, te ih prihvatiti, osim ako je to u suprotnosti s dobrobiti štićenika.

Stavkom (4) propisuje se da je skrbnik u postupanju sa štićenikom dužan utvrditi njegove potrebe u konkretnoj situaciji i pružiti mu oblik potpore koji najviše odgovara tim potrebama i koji će moći pružiti na najbolji način.

Stavkom (5) propisuje se da u situaciji kada štićenik ni pored pružene potpore ne može izraziti volju i želje, skrbnik je dužan radi utvrđivanja najboljeg interesa štićenika

nastojati utvrditi šta bi štićenik htio u svakoj konkretnoj situaciji, odnosno interpretirati njegovu volju i želje.

Stavkom (6) propisuje se da ako skrbnik ne prihvati mišljenje, želju i stavove štićenika, dužan je navesti razloge za to u svom izvješću o radu.

Člankom 27. dodaje se novi članak 194a. iza važećeg članka 194. Stavkom (1) novog članka 194a. propisuje se da će skrbnik nastojati da se otklone uzroci zbog kojih je štićeniku ograničena poslovna sposobnost i da se on što prije osposobi za samostalan život, rad i u najvećoj mogućoj mjeri samostalno donošenje odluka.

Stavkom (2) propisuje se da će skrbnik najmanje jednom godišnje pribaviti mišljenje doktora medicine koji se brine o zdravlju štićenika, a koje je utemeljeno na mišljenju doktora odgovarajuće specijalnosti. Navedeno mišljenje skrbnik će dostaviti organu skrbništva kao sastavni dio svog izvješća o radu.

Stavkom (3) propisano je da će organ skrbništva najkasnije 90 dana prije isteka vremena na koje je punoljetnoj osobi ograničena poslovna sposobnost preispitati potrebu i način zaštite štićenika i o tome sačiniti izvješće koji će bez odlaganja dostaviti sudu koji je donio rješenje, kojim je ograničena poslovna sposobnost.

Člankom 28. mijenja se važeći članak 195. važećeg zakona.

Stavkom (1) predviđeno je da sud pred kojim je pokrenut postupak da se nekoj osobi ograniči poslovna sposobnost, dužan je o tome odmah izvijestiti organ skrbništva koji će ako je potrebno toj osobi imenovati privremenog skrbnika, osim ako je ta osoba ovlastila punomoćnika.

Stavkom (2) propisano je da će pri imenovanju privremenog skrbnika organ skrbništva uzeti u obzir mišljenje osobe, prema kojoj se vodi postupak da joj se ograniči poslovna sposobnost, ako je ta osoba sposobna shvatiti o čemu se radi.

Stavkom (3) propisano je da će dužnosti i ovlasti privremenog skrbnika odrediti organ skrbništva, uzimajući u obzir činjenice navedene u prijedlogu za ograničenje poslovne sposobnosti i postojanje potrebe za osiguranjem zaštite zdravlja ili imovine ove osobe tijekom postupka.

Stavkom (4) propisano je da će organ skrbništva, u pravilu, ograničiti dužnosti i ovlaštenja privremenog skrbnika na zastupanje u postupku, radi ograničenja poslovne sposobnosti i poduzimanje žurnih mjera koje su nužne za zaštitu osobe i zdravlja, te osiguranje imovine osobe prema kojoj se vodi postupak.

Stavkom (5) propisano je da dužnost privremenog skrbnika prestaje kada se imenuje stalni skrbnik ili kada rješenje o vraćanju poslovne sposobnosti postane pravomoćno.

Člankom 29. iza članka 195. dodaju se novi članci 195a. i 195b. Novim člankom 195a. propisuje se da žalba na rješenje o imenovanju privremenog skrbnika štićeniku ne odlaže njegovo izvršenje, novim člankom 195b. da pravomoćno rješenje o ograničenju poslovne sposobnosti sud je dužan bez odlaganja dostaviti nadležnom organu skrbništva, koji će u roku od 30 dana od dana primitka rješenja, osobu kojoj je ograničena poslovna sposobnost staviti pod skrbništvo.

Člankom 30. u članku 196. stavak (1) se mijenja tako što se propisuje da skrbništvo nad osobama kojima je ograničena poslovna sposobnost prestaje kada im se odlukom suda donesenom u izvanparničnom postupku potpuno vrati poslovna sposobnost.

Člankom 31. predviđa se izmjena članka 259. na način što se propisuje da u ime bračnog partnera, čija poslovna sposobnost je ograničena u dijelu koji se odnosi na

upravljanje i raspolaganje imovinom, bračni ugovor može sklopiti njegov skrbnik uz prethodno odobrenje organa skrbništva.

Člankom 32. u članku 270. st. (1) i (2) vrše se određene terminološke izmjene u važećim odredbama uvjetovane okolnošću ukidanja instituta potpunog lišenja poslovne sposobnosti, a ostavlja mogućnost samo ograničene poslovne sposobnosti u onim pravima što je nužno za osobe koje nisu sposobne same se brinuti o svojim pravima i interesima u postupku.

Člankom 33. predviđa se brisanje čl. 325. do 339. iz razloga što je postupak za ograničavanje i vraćanje poslovne sposobnosti reguliran Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vanparničnom postupku.

Člankom 34. u članku 344. stavak (1) mijenja se na način da se propisuje da postupak za davanje dozvole za sklapanje braka osobi kojoj je poslovna sposobnost ograničena u dijelu koji se tiče osobnih stanja pokreće se na prijedlog ove osobe.

Člankom 35. mijenja se članak 354. na način da se propisuje da u postupku oduzimanja i vraćanja roditeljske skrbi shodno se primjenjuju pravila izvanparničnog postupka o ograničavanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Člankom 36. u članku 383. koji propisuje kaznene odredbe, iza stavka (2) dodaje se novi stavak (3) kojim je propisano da će se novčanom kaznom od 500,00 do 3000,00 KM kazniti za prekršaj skrbnik koji ne postupa sukladno odredbama članka 26. ovog zakona, kojim se mijenja članak 193. važećeg zakona.

Člankom 37. predviđeno je da se iza članka 384. dodaje novi članak 384a., koji propisuje da će se postupci radi imenovanja skrbnika pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona dovršiti prema odredbama zakona koji je bio na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Člankom 38. propisano je stupanje na snagu ovog zakona osmoga dana od dana objavljivanja u Službenim novinama Federacije BiH, a njegova primjena će početi od 01.01.2027. godine.

V. - FINANCIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Proračunu Federacije Bosne i Hercegovine.

**TEKST ODREDBI OBITELJSKOG ZAKONA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU**

Članak 11.

- (1) Brak ne može sklopiti osoba kojoj je oduzeta poslovna sposobnost ili koja je nesposobna za rasuđivanje.
- (2) Iznimno, sud može u izvanparničnom postupku dozvoliti sklapanje braka osobi koja je nesposobna za rasuđivanje ako utvrdi da je ona sposobna shvatiti značenje braka i obveza koje iz njega proizlaze, te da je brak očito u njenom interesu.

Članak 25.

Svjedok pri sklapanju braka može biti svaka punoljetna osoba koja ima poslovnu sposobnost.

Članak 45.

- (1) Prije pokretanja postupka za razvod braka bračni partner ili oba bračna partnera koji imaju djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb, kao i za vrijeme trudnoće žene, dužni su podnijeti zahtjev za posredovanje fizičkoj i pravnoj osobi ovlaštenoj za posredovanje.
- (2) Federalni ministar rada i socijalne politike u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona propisat će uvjete koje mora ispuniti osoba iz stavka 1. ovog članka. Izbor fizičke i pravne osobe koja ispunjava uvjete izvršit će federalni ministar rada i socijalne politike na temelju javnog poziva objavljenog u dnevnom tisku. Popis izabраниh osoba dostavit će Federalnom ministarstvu pravde.
- (3) Zahtjev za posredovanje mogu podnijeti i bračni partneri koji nemaju djecu nad kojom ostvaruju roditeljsku skrb.
- (4) Bračni partner nije dužan podnijeti zahtjev za posredovanje ako je boravište drugog bračnog partnera nepoznato najmanje šest mjeseci i ako je bračnom partneru oduzeta poslovna sposobnost.

Članak 57.

Materinstvo i očinstvo djeteta može priznati i malodobna osoba koja je navršila 16 godina i osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost, ako su sposobne shvatiti značenje izjave o priznanju.

Članak 62.

- (1) Za upis priznanja očinstva u matičnu knjigu rođenih potreban je pristanak majke djeteta.
- (2) Ako je majka mlađa od 14 godina, ili nije živa, ili je proglašena umrlom, ili joj je oduzeta poslovna sposobnost, ili joj je boravište nepoznato najmanje tri mjeseca, suglasnost na priznanje očinstva daje organ skrbništva.
- (3) Izjavu o pristanku iz stavka 1. ovog članka majka može dati pred matičarom, organom skrbništva, sudom ili notarom.

Članak 72.

- (1) Dijete može podići tužbu radi utvrđivanja materинства i očinstva.
- (2) Ako je dijete malodobno ili mu je oduzeta poslovna sposobnost, u njegovo ime tužbu radi utvrđivanja materинства može podnijeti skrbnik, uz suglasnost organa skrbništva, a tužbu radi utvrđivanja očinstva može podnijeti njegova majka ako ostvaruje roditeljsku skrb, odnosno njegov skrbnik, uz suglasnost organa skrbništva.
- (3) Malodobno dijete može podnijeti tužbu iz stavka 1. ovog članka ako je steklo poslovnu sposobnost prije punoljetstva.

Članak 79.

- (1) Dijete može osporavati materinstvo ili očinstvo osobi koja je u matične knjige rođenih upisana kao njegov roditelj.
- (2) Tužbu iz stavka 1. ovog članka dijete može podnijeti do navršene 25. godine života.
- (3) U ime djeteta koje je malodobno ili nad kojim roditelji ostvaruju roditeljsku skrb nakon punoljetstva, tužbu iz stavka 1. ovog članka podnosi poseban skrbnik postavljen za tu parnicu.

Članak 80.

- (1) Žena koja je u matične knjige rođenih upisana kao majka djeteta može osporavati svoje materinstvo.
- (2) Tužbu iz stavka 1. ovog članka žena može podnijeti u roku od šest mjeseci od saznanja za činjenicu koja isključuje njeno materinstvo, a najkasnije do navršene 10. godine života djeteta.
- (3) Žena koja sebe smatra majkom djeteta može osporavati materinstvo ženi koja je u matične knjige rođenih upisana kao majka ako istodobno traži da se utvrdi njeno materinstvo.
- (4) Tužbu iz stavka 3. ovog članka žena može podnijeti u roku od šest mjeseci od saznanja da je ona majka djeteta, a najkasnije do navršene 10. godine života djeteta.
- (5) Ako je ženi oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja materинства iz st. 2. i 4. ovog članka može podnijeti njezin skrbnik, uz odobrenje organa skrbništva.

Članak 82.

- (1) Muž majke može osporavati očinstvo djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od prestanka braka, ako smatra da mu nije otac.
- (2) Ako je mužu oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja očinstva iz stavka 1. ovog članka može podnijeti njegov skrbnik, uz odobrenje organa skrbništva.
- (3) Tužba iz st. 1. i 2. ovog članka može se podnijeti u roku od jedne godine od dana saznanja za činjenicu koja dovodi u sumnju očinstvo.

Članak 83.

- (1) Majka može osporavati očinstvo djeteta rođenog u braku ili u periodu do 300 dana od prestanka braka.

(2) Ako je majci oduzeta poslovna sposobnost, tužbu radi osporavanja očinstva može podnijeti njen skrbnik, uz odobrenje organa skrbništva.

(3) Tužba iz st. 1. i 2. ovog članka može se podnijeti u roku od šest mjeseci od rođenja djeteta.

Članak 97.

(1) Usvojiti ne može osoba: a) kojoj je dok traje nesposobnost oduzeta roditeljska skrb, b) kojoj je ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost, c) koja ne pruža dovoljno jamstva da će pravilno ostvarivati roditeljsku skrb.

(2) Usvojiti ne može ni osoba kod čijeg bračnog partnera postoji jedna od okolnosti iz stavka 1. ovog članka.

Članak 99.

Za posvojenje nije potreban pristanak roditelja posvojčeta: a) kome je oduzeta roditeljska skrb; b) koji ne živi sa djetetom, a tri mjeseca je u većoj mjeri zapustio skrb o djetetu; c) koji je malodoban, a nije sposoban shvatiti značenje posvojenja; d) kome je ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost; e) kome je boravište nepoznato najmanje šest mjeseci, a u tom periodu se ne brine za dijete.

Članak 141.

(1) Roditelji zajednički, sporazumno i ravnopravno skrbe se o djetetu, osim ako je drukčije uređeno ovim zakonom.

(2) O djetetu se skrbi samo jedan roditelj ako je drugi roditelj umro, proglašen umrlim, spriječen da se skrbi, nepoznatog boravišta, ako mu je oduzeta roditeljska skrb, ili mu je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost.

(3) U slučaju spora između roditelja o ostvarivanju roditeljske skrbi, odluku donosi sud u izvanparničnom postupku na prijedlog roditelja, djeteta koje je sposobno shvatiti značenje i pravne posljedice svojih radnji, ili organa skrbništva na čijem području dijete ima prebivalište.

Članak 158.

(1) Sud u izvanparničnom postupku može odlučiti da roditelji ostvaruju roditeljsku skrb i nakon punoljetstva djeteta kojem je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost, ukoliko su roditelji sposobni i pristanu na to.

(2) Ako roditelji više nisu u stanju skrbiti se o djetetu, sud će u izvanparničnom postupku odlučiti o prestanku roditeljske skrbi i o stavljanju djeteta pod skrbništvo.

Članak 161.

Svrha skrbništva je zamjena roditeljske skrbi, odnosno zaštita osobnosti i interesa punoljetnih šticenika, naročito njihovim liječenjem i osposobljavanjem za samostalan život i rad.

Članak 165.

- (1) Štićeniku organ skrbništva imenuje skrbnika, ukoliko ne odluči dužnost skrbnika vršiti neposredno.
- (2) Za skrbnika se imenuje osoba koja ima osobna svojstva i sposobnost za vršenje dužnosti skrbnika, a koja prije toga pristane da bude skrbnik.
- (3) Pri imenovanju skrbnika organ skrbništva uzet će u obzir i mišljenje štićenika, ako je sposoban shvatiti o čemu se radi, kao i mišljenje bliskih srodnika štićenika.
- (4) Organ skrbništva dužnost skrbnika vrši neposredno ako to zahtijeva interes štićenika i okolnosti slučaja. Za vršenje dužnosti skrbnika imenuje se osoba zaposlena u organu skrbništva.

Članak 169.

Skrbnik ne može biti osoba: a) kojoj je oduzeta roditeljska skrb; b) kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost; c) čiji su interesi u suprotnosti sa interesima štićenika; d) od koje se, s obzirom na njeno ranije i sadašnje vladanje, osobna svojstva i odnose sa štićenikom i njegovim roditeljima, ne može očekivati da će pravilno vršiti dužnosti skrbnika; e) sa kojom je štićenik sklopio ugovor o doživotnom izdržavanju.

Članak 175.

- (1) Skrbnik zastupa štićenika.
- (2) Organ skrbništva zastupa štićenika ako dužnost skrbnika vrši neposredno ili ako je ograničio ovlasti skrbnika i odlučio štićenika sam zastupati.

Članak 176.

- (1) Skrbnik samostalno, u ime štićenika i za njegov račun, vrši poslove koji spadaju u redovito poslovanje i upravljanje imovinom.
- (2) Pri poduzimanju svakog važnijeg posla skrbnik će, kada je to moguće, uzeti u obzir mišljenje štićenika, ako je ovaj sposoban shvatiti o čemu se radi.

Članak 178.

Skrbnik ne može, bez prethodnog odobrenja organa skrbništva, poduzimati poslove koji prelaze okvire redovitog poslovanja ili upravljanja štićenikovom imovinom

Članak 184.

- (1) Organ skrbništva razriješit će skrbnika dužnosti ako utvrdi da je u vršenju dužnosti nemaran, da zlouporabljuje svoje ovlasti, da ugrožava interese štićenika, ili ako ocijeni da bi za štićenika bilo korisnije da mu se imenuje drugi skrbnik.
- (2) Pri razrješenju skrbnika organ skrbništva cijenit će mišljenje štićenika koji je sposoban shvatiti o čemu se radi.
- (3) Organ skrbništva razriješit će skrbnika dužnosti ako on to zatraži, a najkasnije u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva. Organ skrbništva mora istovremeno poduzeti sve potrebne mjere za zaštitu interesa štićenika.

(4) U slučaju razrješenja skrbnika organ skrbništva dužan je, bez odlaganja, štićeniku imenovati novog skrbnika.

(5) Skrbnik kome je prestala dužnost, dužan je podnijeti izvješće i predati svu imovinu na upravljanje organu skrbništva. Predaja imovine vrši se u prisutnosti predstavnika organa skrbništva i štićenika, ako je on sposoban shvatiti o čemu se radi.

Članak 186.

Pod skrbništvo stavit će se malodobna osoba:

- a) čiji su roditelji umrli, nestali, nepoznati ili su nepoznatog boravišta dulje od tri mjeseca;
- b) čijim roditeljima je oduzeta roditeljska skrb;
- c) čiji roditelji nisu stekli poslovnu sposobnost, ili im je ona oduzeta ili ograničena i
- d) čiji su roditelji odsutni, spriječeni ili nesposobni redovito skrbiti se o svom djetetu, a nisu povjerovali njegovo čuvanje i odgoj osobi za koju je organ skrbništva utvrdio da ispunjava uvjete za skrbnika.

Članak 191.

Ako osoba nad kojom je po nastupanju punoljetstva prestalo skrbništvo, a koja zbog psihofizičkih nedostataka nije sposobna skrbiti se o svojoj osobnosti, pravima i interesima, skrbnik, uz odobrenje organa skrbništva ili organ skrbništva neposredno, pokreće kod nadležnog suda postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti ovoj osobi u cilju njenog ponovnog stavljanja pod skrbništvo.

Članak 192.

(1) Punoljetnoj osobi koja zbog duševne bolesti, zaostalog duševnog razvoja ili prekomjernog uživanja alkohola ili opojnih droga, senilnosti ili drugih uzroka nije sposobna sama brinuti se o svojim pravima i interesima oduzima se poslovna sposobnost.

(2) Punoljetnoj osobi koja zbog uzroka iz stavka 1. ovog članka neposredno ugrožava svoja prava i interese ili prava i interese drugih osoba ograničava se poslovna sposobnost.

(3) Pravomoćnu odluku o oduzimanju, odnosno ograničenju poslovne sposobnosti sud je dužan, bez odlaganja, dostaviti nadležnom organu skrbništva koji će u roku od 30 dana od dana prijema odluke osobu kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost staviti pod skrbništvo.

Članak 193.

Skrbnik osobe kojoj je oduzeta ili ograničena poslovna sposobnost dužan je naročito skrbiti se o njevoj osobnosti, vodeći računa o uzrocima zbog kojih joj je oduzeta, odnosno ograničena poslovna sposobnost i nastojati da se ti uzroci otklone i ta osoba osposobi za samostalan rad.

Članak 194.

(1) Skrbnik osobe kojoj je oduzeta poslovna sposobnost u dužnostima i pravima izjednačen je sa skrbnikom malodobne osobe koja nije navršila 14 godina života.

(2) Skrbnik osobe kojoj je ograničena poslovna sposobnost ima dužnosti i prava skrbnika malodobne osobe koja je navršila 14 godina života, ali organ skrbništva može, kad je to potrebno, odrediti poslove koje osoba sa ograničenom poslovnom sposobnošću može poduzimati samostalno.

(3) Štićenik kojem je ograničena poslovna sposobnost može sam sklapati pravne poslove kojim stiče prava, ako zakonom nije drukčije određeno. Pravne poslove kojim raspolaže imovinom ili preuzima obveze može sklapati samo uz suglasnost skrbnika.

(4) Osoba kojoj je ograničena poslovna sposobnost može samostalno davati izjave koje se tiču osobnih stanja, osim ako ovim zakonom ili odlukom organa skrbništva nije drukčije određeno.

Članak 195.

(1) Sud kod koga je pokrenut postupak da se nekoj osobi oduzme ili ograniči poslovna sposobnost dužan je o tome odmah izvijestiti organ skrbništva koji će, ako je potrebno, toj osobi imenovati privremenog skrbnika.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka primjenjuju se odredbe o skrbništvu nad malodobnicima koji su navršili 14 godina života, ali organ skrbništva može, ako je potrebno, proširiti na njega odredbe o skrbništvu nad malodobnicima koji nisu navršili 14 godina života.

(3) Dužnost privremenog skrbnika prestaje kad se imenuje stalni skrbnik ili kada odluka suda kojom se utvrđuje da nema mjesta oduzimanju, odnosno ograničenju poslovne sposobnosti postane pravomoćna.

Članak 196.

(1) Skrbništvo nad osobama kojima je oduzeta, odnosno ograničena poslovna sposobnost prestaje kada im se odlukom suda donesenom u izvanparničnom postupku vrati poslovna sposobnost.

(2) Pravomoćnu odluku o vraćanju poslovne sposobnosti sud odmah dostavlja organu.

Članak 259.

Bračni ugovor može u ime bračnog partnera kojem je oduzeta poslovna sposobnost sklopiti njegov skrbnik sa odobrenjem organa skrbništva.

Članak 270.

(1) Ukoliko stranka nije sposobna sama brinuti se o svojim pravima i interesima u postupku, a nije joj oduzeta poslovna sposobnost, sud će o tome izvijesti organ skrbništva i nadležni sud radi pokretanja odgovarajućeg postupka.

(2) Sud će prekinuti postupak dok se ne provede postupak oduzimanja poslovne sposobnosti, odnosno dok ga organ skrbništva ili nadležni sud ne izvijesti o obustavi. Za vrijeme prekida postupka mogu se poduzeti samo radnje za koje postoji opasnost od odgode, a naročito one kojima treba osigurati ili zaštititi prava stranke koja nije sposobna sama brinuti se o svojim pravima i interesima.

(3) U slučaju iz stavka 1. ovog članka sud može postaviti privremenog zastupnika svakoj stranci u postupku. O postavljanju ovog zastupnika sud će bez odgode izvijestiti organ skrbništva.

Članak 325.

- (1) U postupku za oduzimanje i vraćanje poslovne sposobnosti sud utvrđuje da li postoje razlozi iz stavka 1. članak 192. ovog zakona.
- (2) Postupak iz stavka 1. ovog članka mora se završiti što prije, a najkasnije u roku od 30 dana od dana primitka prijedloga.

Članak 326.

- (1) Postupak za oduzimanje poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog organa skrbništva, bračnog partnera osobe kojoj se oduzima poslovna sposobnost, njenih krvnih srodnika u ravnoj liniji, a u pobočnoj do drugog stupnja.
- (2) Postupak za vraćanje poslovne sposobnosti može pokrenuti sud po službenoj dužnosti ili na prijedlog osoba iz stavka 1. ovog članka ili skrbnika, uz odobrenje organa skrbništva, te osobe kojoj se vraća poslovna sposobnost.
- (3) U prijedlogu za pokretanje postupka iz st. 1. i 2. ovog članka navest će se činjenice na kojima se temelji prijedlog i predložiti dokazi kojima se utvrđuju te činjenice.

Članak 327.

Za vođenje postupka nadležan je sud na čijem području osoba kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost ima prebivalište, odnosno boravište.

Članak 328.

Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost vlasnik nekretnina, sud će bez odlaganja, radi zabilježbe vođenja postupka, izvijestiti zemljišnoknjižni ured mjerodavnog suda.

Članak 329.

O pokretanju postupka izvješćuje se općinska služba nadležna za poslove vođenja matičnih knjiga u kojima je upisana osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost, radi evidentiranja vođenja postupka.

Članak 330.

- (1) Na sva ročišta za raspravljanje o prijedlogu pozivaju se predlagatelj, skrbnik osobe kojoj se oduzima ili vraća poslovna sposobnost, odnosno njen privremeni zastupnik i organ skrbništva.
- (2) Osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost poziva se i saslušava na ročištu, osim ako prema ocjeni suda saslušanje ove osobe nije moguće zbog njenog zdravstvenog stanja ili bi za njega moglo biti štetno.
- (3) Osobe iz st. 1. i 2. ovog članka i organ skrbništva mogu tijekom postupka sudjelovati pri izvođenju dokaza i raspravi o rezultatima cjelokupnog postupka.
- (4) O oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti sud odlučuje na temelju činjenica utvrđenih na ročištu.

(5) Ako je osoba kojoj se oduzima, odnosno vraća poslovna sposobnost smještena u zdravstvenu ustanovu ili ustanovu socijalne zaštite, sud će je po pravilu, saslušati u toj ustanovi. U zdravstvenoj ustanovi sud može održati i ročište na kojem će saslušati protivnika predlagatelja.

Članak 331.

(1) Po nalogu suda osobu o kojoj se postupak vodi mora pregledati vještak ljekar odgovarajuće specijalnosti, koji će dati pisani nalaz i mišljenje o njenom psihičkom stanju.

(2) Ukoliko je osoba o kojoj se vodi postupak odlukom suda smještena u zdravstvenu ustanovu i ako iz izvješća te ustanove proizlazi da je potrebno oduzeti joj poslovnu sposobnost, sud ne mora odrediti pregled iz stavka 1. ovog članka.

(3) Vještačenje se vrši u prisustvu suca.

Članak 332.

(1) Sud može odrediti da se osoba o kojoj se vodi postupak privremeno, ali najdulje na tri

mjeseca, smjesti u zdravstvenu ustanovu, ukoliko vještak ljekar ocijeni da je to potrebno radi utvrđivanja njenog psihičkog stanja i sposobnosti za rasuđivanje i da nije štetno za njeno zdravlje.

(2) Ako se zdravstvena ustanova iz stavka 1. ovog članka nalazi izvan područja suda koji provodi postupak, ovaj sud će potrebne radnje izvesti putem mjerodavnog suda.

(3) Protiv rješenja iz stavka 1. ovog članka dozvoljena je žalba.

Članak 333.

Kada utvrdi da postoje razlozi za oduzimanje poslovne sposobnosti, sud će osobi o kojoj se vodi postupak oduzeti ili ograničiti poslovnu sposobnost.

Članak 334.

(1) Sud može odložiti donošenje rješenja o ograničenju poslovne sposobnosti zbog zlouporabe alkohola ili drugih sredstava ovisnosti, ako se ta osoba podvrgne liječenju u zdravstvenoj ustanovi.

(2) Donošenje rješenja iz stavka 1. ovog članka odlaže se na vrijeme od šest do dvanaest mjeseci.

(3) Na mogućnost iz stavka 1. ovog članka sud će upozoriti osobu kojoj treba ograničiti poslovnu sposobnost.

(4) Rješenje o odlaganju opozvat će se ako osoba kojoj se ograničava poslovna sposobnost napusti zdravstvenu ustanovu ili izbjegava liječenje u vrijeme odlaganja donošenja rješenja.

Članak 335.

- (1) Rješenje o oduzimanju ili ograničenju poslovne sposobnosti dostavlja se osobi koja je podnijela prijedlog za pokretanje postupka, osobi kojoj se oduzima poslovna sposobnost, njenom skrbniku i organu skrbništva.
- (2) Rješenje iz stavka 1. ovog članka se ne mora dostaviti osobi kojoj se oduzima poslovna sposobnost ako ona ne može shvatiti značenje i pravne posljedice odluke ili ako bi to bilo štetno za njeno zdravlje.
- (3) O pravomoćnosti rješenja iz stavka 1. ovog članka, sud će po službenoj dužnosti izvijestiti organ skrbništva.

Član 336.

- (1) Ako prestanu razlozi iz st. 1. i 2. članka 192. ovog zakona, sud će po službenoj dužnosti ili na prijedlog osoba ovlaštenih u stavku 2. članak 326. ovog zakona donijeti rješenje o potpunom ili djelomičnom vraćanju poslovne sposobnosti osobi kojoj je ona oduzeta, odnosno ograničena.
- (2) Ako sud utvrdi sa velikom vjerojatnošću da se ne može očekivati izlječenje ili znatno poboljšanje psihičkog stanja ili prestanak drugih okolnosti zbog kojih je osobi oduzeta poslovna sposobnost, može odbiti prijedlog za potpuno ili djelomično vraćanje poslovne sposobnosti i odrediti rok, koji ne može biti dulji od godinu dana, prije čijeg isteka se ne može ponovno tražiti vraćanje poslovne sposobnosti.
- (3) Prijedlog za vraćanje poslovne sposobnosti koji je podnesen prije isteka roka iz stavka 2. ovog članka sud će odbaciti.
- (4) U postupku za potpuno ili djelomično vraćanje poslovne sposobnosti primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe ovog zakona o postupku za oduzimanje poslovne sposobnosti.

Članak 337.

- (1) Protiv rješenja o oduzimanju ili vraćanju poslovne sposobnosti žalbu mogu izjaviti osobe koje su sudjelovale u postupku u roku od tri dana od dana primitka rješenja.
- (2) Osoba kojoj se oduzima poslovna sposobnost može izjaviti žalbu bez obzira na svoje zdravstveno stanje.
- (3) Žalba ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud, iz opravdanih razloga, drukčije odluči.
- (4) Prvostupanjski sud će žalbu sa spisima bez odlaganja dostaviti drugostupanjskom sudu, koji je dužan donijeti odluku u roku od 15 dana od dana primitka žalbe.

Članak 338.

Pravomoćno rješenje o oduzimanju, odnosno vraćanju poslovne sposobnosti sud će dostaviti općinskoj službi mjerodavnoj za poslove vođenja matičnih knjiga radi upisa u matične knjige rođenih i zemljišnoknjižnom uredu mjerodavnog suda.

Članak 339.

Troškove postupka oduzimanja i vraćanja poslovne sposobnosti snosi predlagatelj.

Članak 344.

(1) Postupak za davanje dozvole za sklapanje braka osobi nesposobnoj za rasuđivanje pokreće se na prijedlog osobe koja je nesposobna za rasuđivanje.

(2) Prijedlog za pokretanje postupka sadrži osobne podatke o osobama koje žele sklopiti brak, činjenice na kojima se temelji prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Članak 354.

U postupku oduzimanja i vraćanja roditeljske skrbi shodno se primjenjuju odredbe ovog zakona o oduzimanju i vraćanju poslovne sposobnosti.

Članak 383.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 20.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba, odnosno ustanova ako:

a) primjerak zapisnika o priznanju očinstva bez odlaganja ne dostavi nadležnom matičaru (članak 56.);

b) odmah ne izvijesti organ skrbništva o upisu djeteta bez podataka o ocu (članak 66.);

c) ne pozove majku da izjavi koga smatra ocem djeteta (članak 67.);

d) ne pozove osobu koju je majka označila ocem djeteta (članak 69.);

e) primjerak zapisnika o priznanju očinstva ne dostavi mjerodavnom matičaru (članak 70.);

f) ne dostavi zapisnik o zasnivanju posvojenja (članak 107.);

g) ne dostavi pravomoćno rješenje o zasnivanju posvojenja mjerodavnom matičaru (članak 111.);

h) ne dostavi rješenje o raskidu posvojenja mjerodavnom matičaru (članak 123.);

i) ne izvijesti organ skrbništva o povredi prava djeteta, a naročito o nasilju, zlostavljanju, spolnim zlouporabama i zanemarivanju djeteta (članak 154.);

j) roditelju oduzme pravo da živi sa djetetom (članak 154.);

k) ne izvijesti nadležnog matičara o stavljanju pod skrbništvo i o prestanku skrbništva, ili ne izvijesti zemljišnoknjižni ured mjerodavnog suda radi upisa skrbništva u zemljišnu knjigu (članak 170.);

l) ne poduzme mjere za zaštitu interesa šticećenika do imenovanja novog skrbnika (članak 184.);

lj) ne izvijesti tražitelja izdržavanja o zasnivanju novog radnog odnosa obveznika izdržavanja (članak 248.);

m) ne postupi po odluci o izdržavanju kod svake isplate stalnih novčanih primanja (članak 371.);

n) ne odstrani osobu koja se nasilnički ponaša ili od koje prijete opasnost od nasilničkog ponašanja (članak 381.).

(2) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovog članka i odgovorna osoba u pravnoj osobi, odnosno ustanovi.

(3) Novčanom kaznom u iznosu od 500,00 KM do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj službenik vjerske zajednice pred kojim je sklopljen brak prije sklopljenog braka pred matičarom.

Članak 384.

(1) Postupak u predmetima u kojima do dana stupanja na snagu ovog zakona ne bude donesena prvostupanjska odluka suda ili organa skrbništva završit će se prema odredbama ovog zakona.

(2) Postupak po redovitim i izvanrednim pravnim lijekovima u predmetima u kojima nije odlučeno do dana stupanja na snagu ovog zakona završit će se prema odredbama ranijeg zakona.

(3) Ukoliko po redovitim i izvanrednim pravnim lijekovima prvostupanjska presuda bude ukinuta, postupak će se voditi prema odredbama ovog zakona.

(4) Presuda i rješenje koji su postali pravomoćni prije stupanja na snagu ovog zakona izvršit će se prema ovom zakonu.